

*Н. А. Дехтяр, канд. екон. наук, доц., К. В. Піскун,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

В умовах нестабільного економічного розвитку України не можуть не викликати стурбованості нинішні проблеми соціальної сфери – не належне соціальне забезпечення громадян; заборгованість та низький рівень заробітної плати, яка на сьогодні є найнижчою в Європі; відсутність дієвої програми щодо створення нових робочих місць; якість освіти; нерівний доступ до освітніх і медичних послуг.

Водночас теза про соціальну стратегію бюджетної політики є надзвичайно поширеною в Україні впродовж останніх років. Слід зазначити, що обсяг бюджетних асигнувань, що спрямовуються на розвиток соціально-культурної сфери, з кожним роком зростає. Однак, незважаючи на це, позитивної динаміки в якості соціально значущих послуг, що надаються населенню, не спостерігається.

Соціальна сфера – це найголовніша сфера економіки країни, оскільки охоплює весь простір життєдіяльності людського суспільства – від умов праці, побуту, здоров'я, дозвілля до суспільно-класових та національних відносин. Зміст поняття "соціальний" охоплює відношення між соціальними групами, індивідами з приводу їх становища, місця й ролі в суспільстві, способу життя.

Проблеми соціальної сфери, її розвитку, підвищення рівня життя населення завжди перебувають у колі наукових інтересів не лише економістів, а й філософів, соціологів, серед яких: К. Ерроу, Дж. Кейнс, В. Парето, А. Сміт, Дж. Стігліц, Т. Стюарт та ін. Ключовими завданнями в соціальній сфері на сьогодні є визначення головної стратегічної політики та вибір її пріоритетів, від яких залежать основні ресурсні та інституційні джерела її забезпечення. Саме активна соціальна політика має бути каталізатором економічного зростання та ефективним заходом запобігання економічної депресії.

При вирішенні соціально-економічних проблем спершу висвітлюються питання формування ефективної політики управління на місцевому рівні. На нашу думку, першочергові завдання, що стоять перед місцевими органами влади та урядом, мають вирішити проблеми щодо збереження кваліфікованого освітнього потенціалу; підготовки умов для розвитку освіти в умовах ринкової економіки; повернення освіти до людини та її потреб; відновлення культури; створення умов для реального доступу населення до якісних послуг; переорієнтації

масової охорони здоров'я на якісно новий рівень розвитку з широким використанням наукових технологій та комп'ютерного обслуговування.

Необхідно відзначити, що цілі держави при формуванні соціальної місцевої політики країни не є однотипними для різних суспільно-економічних систем, та головне у цій політиці – соціальна спрямованість, яку визначено важливим пріоритетом в умовах євроінтеграції України.

Причини, за якими діяльності органам місцевої влади на шляху до створення досконалої системи соціального обслуговування та надання соціальних послуг бракує ефективності, обумовлені: недостатніми обсягами бюджетного фінансування; неоптимальною податковою базою, зокрема в частині місцевих податків та зборів; недосконалістю законодавства щодо прав органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій організувати послуги у громаді, визначати нормативи, стандарти цих послуг; надмірною залежністю місцевого самоврядування від рішень центральної виконавчої влади; відсутністю чіткого розподілу функцій у системі соціальних послуг між органами державної влади, місцевого самоврядування та надавачами послуг; недооцінкою ролі громадських, благодійних, релігійних організацій та місцевих ініціатив у впровадженні в громаді соціальних послуг.

У цій ситуації стратегічним завданням реформи соціальної сфери на місцях є забезпечення кардинальних змін з метою більш якісної реалізації соціальних відносин. У зв'язку з цим необхідно: прийняти на законодавчому рівні нормативні документи щодо затвердження механізмів подальшого реформування галузей соціальної сфери в регіонах для забезпечення основних конституційних соціальних гарантій громадян; підвищити роль органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо надання матеріальної підтримки населенню; підтримати розвиток регіональних освітніх і наукових центрів, підготувати фахівців з питань місцевого розвитку, а також педагогічних, культурно-освітніх та інших спеціалістів з урахуванням специфіки регіонів; спрямувати діяльність науково-освітнього потенціалу на забезпечення інтересів територіальної громади, організацію мережі дошкільних і шкільних закладів відповідно до потреб регіону; забезпечити інформаційну підтримку підготовки та реалізації реформ у соціально-культурних галузях; надати регіонам права перерозподілу бюджетних коштів та визначення потреби в кадрах та їх підготовки за ступеневою освітою місцевими навчальними закладами.

Отже, запровадження зазначених заходів у сфері соціально-економічної місцевої політики дозволить забезпечити підвищення продуктивності людського капіталу та зміцнення соціальної стабільності.